

Jaarwisseling

MAANDAG 31 DECEMBER 2012

Nederland 1

18:00 NOS Journaal
18:25 That's the question
18:25 Man bijt hond Bij de 99-jarige Han Grootenhoeft roept het beursjaar 2008 herinneringen op aan de beurscrash van 1929 in Amerika. In die tijd volgde hij een opleiding om op de effectenbeurs te gaan handelen. Grootenhoeft geeft zijn visie op de beurs en doet een voorstelling voor 2009.

De cabaretiers Niels van der Laan, Jeroen Woe, Sanne Wallis de Vries, Erik van Muiswinkel, Rob Urgert en Joep van Deudekom bundelen hun krachten in het oudejaarsprogramma '2012: Het eerlijke verhaal'.

FOTO BOB BRONSHOFF

Erik van Muiswinkel en team in oudejaarsshow op tv
'Ons land heeft cabaret hard nodig'

Hoe meer zorgen, hoe groter de behoefte om het leed weg te lachen. „Voor het cabaret zijn het daarom gouden tijden", zegt Erik van Muiswinkel. De cabaretiere is het spil van het oudejaarscabaretprogramma '2012: Het eerlijke verhaal', dat de Vara vanavond uitzendt. „Ons land heeft het hard nodig."

En of 2012 een goed cabaretjaar was! „Over stof hebben we niets te klagen", stelt Van Muiswinkel. Een gevallen kabinet, verrassende verkiezingen, de Olympische Spelen, het WK voetbal en de ruimtereis van André Kuipers bieden op zich al ingrediënten genoeg voor een smakelijk oudejaarsprogramma. Als je daar dan ook nog eens de escapades van Bram en Eva, Diederik Stapel, Badr Hari, Willem Holleeder en Hero Brinkman bij cadeau krijgt, wordt het helemaal smullen voor een cabaretier. Jazeker: ze komen allemaal voorbij in de show die Van Muiswinkel en zijn team maakten. „Er was zo veel dat we Jan-Kees de Jager niet eens meer nodig hadden!"

De oogst is een milde mengeling van sketches en liedjes, met Van Muiswinkel als 'verbindende' conferencier. Geen show met opgeheven vingertjes, maar wel een met de vinger op de zere plek van merkwaardige tijdsverschijnselen. Zo gaat Sanne Wallis de Vries aan de haal met de papieren erotiek van 'Vijftig tinten grijs' en zo rekenen Je-

roen Woe en Niels van der Laan in scherpe samenzang af met Lance Armstrong en de pseudo-feestgangers in Haren. Ook het nieuwe mediafenomeen 'fact-checkers' komt aan bod, met Joep van Deudekom en Rob Urgert die als razendsnelle allesweters onder meer feilloos het onmiskenbare verband weten te leggen tussen Chinese leiders en het rietje van Roemer.

De cabaretiers beseffen dat ze met een cabaretprogramma op de drempel van het nieuwe jaar in een traditie van Wim Kan, Freek de Jonge en Youp van 't Hek staan. Een traditie omringd met verwachtingen. „Cabaret met oudjaar kun je vergelijken met het Nederlands Elftal op het WK", zegt Sanne Wallis de Vries. „Het is van iedereen en iedereen heeft er een mening over. Daarom moet het ook een programma zijn waarin iedereen zijn eigen 2012 terugziet."

Kracht

Dat het oudejaarscabaret de status van een 'nationale gebeurtenis' heeft, is tegelijk de kracht, meent ze. „We hebben in dit land de behoefte om samen het jaar door te nemen. Door 2012 te vangen en alles op een rijtje te zetten, ruim je het op en sluit je het af." Juist in dat gezamenlijke terugkijken en afronden schuilt voor haar een extra dimensie van het cabaret. „Dat we met ons werk mensen bij elkaar brengen en in een zaal iets teweeg brengen, is voor mij de reden om theater te maken. Door inzichten te delen, bereik je iets."

In dat licht signaleert Van Muiswinkel handenwrijvend

dat de samenleving op drift is. Economische tegenvind, slinkende zekerheden en vervaagde normen voeden het verlangen naar vluchtwegen. „Voor onze beroepsgroep liggen daar gouden kansen. Hoe zwaarder de storm, hoe groter de behoefte om de tragedie in de luwte van verbroederend. „Je proeft dat iedereen nu wel eens genoeg heeft van de hufterheid."

Theaters

Bijsy-outs van hun oudejaarsvoorstelling in de theaters lieten ze acht volle zalen proeven van hun acts: een aanpak waarbij de makers gelijk aan de reacties van hun publiek kon denken aflezen hoe hun vondsten 'aanwakkeren'. „We hebben vooraf met de volgorde zitten stoeien", zegt Van Muiswinkel. „Want een grap of een zin kan op een ander moment in het programma soms een totaal andere lading hebben. Het publiek is de beste graadmeter om dat te testen."

Door een ervaren team van vertrouwde Kopsplijkers-schrijvers op elke tekst los te laten, nam de grapdichtheid van de show iedere avond verder toe. Met het gevolg dat opgetelde lachtijd de makers ook weer noopte tot schrappen. Noodzakelijk schrappen, want de grens van anderhalf uur die onder druk van een welwillend publiek in de theaters nog elastisch meeveerde, is in het kille televisieschema onverbiddelijk.

De les

Als het cabaret de rol heeft de balans op te maken, wat is dan de les van oudejaarsavond 2012?

„Ons land heeft het populisme een halt toegeroepen en is weer op arde teruggekeerd", meent Van Muiswinkel. „Het wordt weer iets inhoudelijker en mag ergens over gaan." Wallis de Vries signaleert een hang naar verbroederend. „Je proeft dat iedereen nu wel eens genoeg heeft van de hufterheid."

„Want de kenteringen stoppen ze in hun programma aan zonder ze nadrukkelijk te benoemen. „We hebben echt niet de illusie dat Nederland kijkt om te horen wat wij zo nodig van de dingen vinden. Denk ook vooral niet dat we de wereld veranderen met zo'n terugblick op het jaar. Maar als het ons publiek met een kritische glimlach naar zichzelf en naar de wereld kan laten kijken, is dat al mooi."

Bij de koffie

Volgens het beroepde recept van Wim Kan is hun show de afgelopen dagen in het theater op beeld vastgelegd. De meest geslaagde versie komt op tv. Van Muiswinkel zegt dat ze bij de Vara blijf zijn met anderhalf miljoen kijkers, zelf mikt hij op een publiek van twee miljoen. Toch ligt hij niet wakker van de kijkcijfers. De cabaretier vindt het belangrijkster als we het de komende week over de show hebben, bij de koffie. „Het ultieme doel is natuurlijk om je publiek zo ver te krijgen dat ze het nog een keer gaan terugkijken omdat ze bang zijn dat ze een grap hebben gemist."

JAN VRIEND

UITZENDING: VANAVOND 21.00 UUR, VARA, NEDERLAND 1.

Kleinkunst bij de oliebollen

* **Wim Kan** is de 'uitvinder' van cabaret op oudejaarsavond. Op 31 december 1954 luidt hij voor het eerst het jaar uit met een radioprogramma met de titel 'Nou, je weet wa' bedoel'. De conference is op 25 december opgenomen in het Concertgebouw in Amsterdam. De Vara-leiding wilde van tevoren de banden beluisteren omdat ze bang waren dat Kan 'hun' PvdA te hard zou aanpakken.

* In 1956 luistert er opnieuw een groot publiek naar de conference van **Kan** op de radio. Een traditie is geboren.

* **Seth Gaaikema** is de eerste cabaretiere die de oudejaarsconference in 1969 op televisie brengt. Als voormalig tekstelevancer van Wim Kan kent hij de kneepjes van het vak.

* De eerste oudejaarsconference van **Wim Kan** op televisie trekt in 1973 ruim acht miljoen kijkers. De show heet 'Zitting over de drempel' en krijgt een waardingscijfer van 8,8: de beste waardering ooit gemeten. Binnen drie weken worden er van de langspeelplaat met de show 200.000 exemplaren verkocht.

* Even voor de cijferfans: in deze show van **Wim Kan** klonk 272 keer een lach uit de zaal: elke 15,5 seconde opnieuw.

* **Wim Kan** houdt in 1982 zijn laatste oudejaarsconference op televisie. „Ondermenselijke opgave", noteert hij op 29 december van dat jaar in zijn dagboek. Hij twijfelde aan de kwaliteit van zijn programma omdat de ziekte van zijn vrouw Corry Vonk zijn creatieve schrijfproces had gedwarsboomd. De arzeling over zijn programma werd compleet toen Kan in de kran ligt dat de show op twee netten tegelijk zou worden uitgezonden.

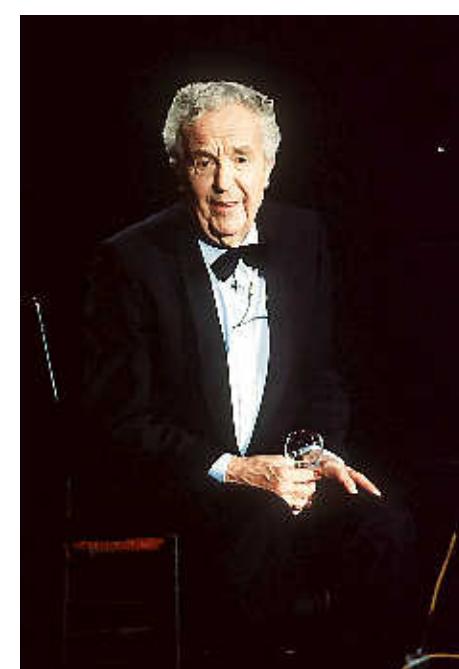
* **Youp van 't Hek** waagt zich in 1989 voor het eerst aan een oudejaarsprogramma op tv. Het is een groot succes. Net als Wim Kan komt hij om de drie jaar terug met een nieuw programma op oudejaarsdag. Met de show van 2011 trekt hij 2,4 miljoen kijkers.

* In de traditie van Wim Kan houden **Lebbis en Jansen** in 1994 een oudejaarsconference op de radio.

* In 2007 maakt **Jan Jaap van der Wal** zijn eerste oudejaarsconference voor tv. De titel: 'Onderbewust'.

* Ook de commerciële tv richt zich vanaf 2008 op de oudejaarsconference: bij SBS is **Guido Weijers** sindsdien jaarlijks met een nieuw programma te zien. Dit jaar stapte hij over naar de KRO.

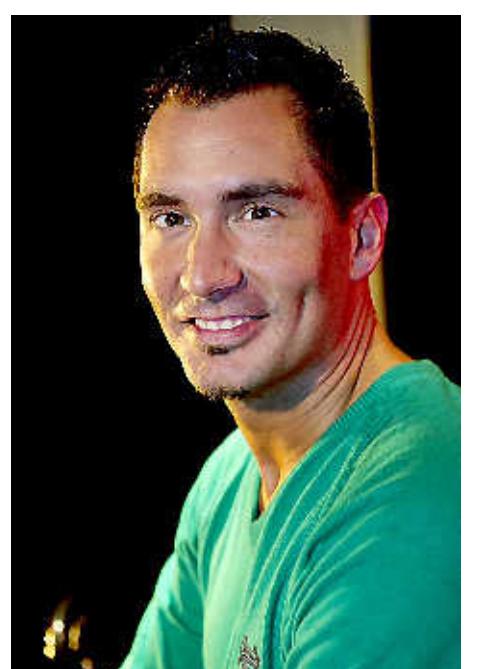
* De slechtst bekeken oudejaarsconference staat op naam van **Beau van Erven Dorens** die in 2011 bij SBS 383.000 kijkers trekt.

Wim Kan.

Youp van 't Hek.

Guido Weijers.